

для державної служби як військового, так і цивільного напрямку, формування належного рівня національної свідомості, достатньої життєвої компетентності, різнобічний розвиток індивідуальності на основі виявлення та розвитку її задатків і здібностей, задоволення інтересів і потреб, формування ціннісних орієнтацій та вмінь вільно використовувати здобуті знання для розв'язання практичних завдань, аналізу нестандартних ситуацій.

На жаль, вищезгадані навчальні заклади для хлопчиків підпорядковані різним Міністерствам та відомствам, не мають єдиного органу, що координує і контролює дані навчальні заклади та не мають достатнього зв'язку з вищими навчальними закладами до навчання в яких вони готують своїх вихованців. Тому працюють вони розрізнено, досвід їх роботи недостатньо аналізується та узагальнюються, в результаті чого, ефективність їх роботи недостатньо висока.

Гендерний підхід, диференціація та індивідуалізація навчання і виховання стають основоположним принципом роботи кадетських навчальних закладів. У них створюється педагогічна система на засадах врахування освітніх потреб, можливостей і пізнавальних інтересів учнів чоловічої статі, яка забезпечує як роботу з обдарованими дітьми, так і запобігання низького рівня успішності. Це досягається, ефективним поєднанням інваріантної і варіативної складових Базового навчального плану у задоволенні запитів вихованців і досягненні ними найкращих освітніх результатів.

Висновок. Ознайомлення з досвідом роботи експериментальних середніх навчальних закладів України із розділеним за статтю навчанням дає змогу засвідчити вагомість такого іновачійного підходу, який зумовлений насамперед тим, що в умовах звичайної школи важко подолати гендерно упереджене ставлення до учнів зокрема та до навчання в цілому. Поодинокі гендерні експерименти вітчизняної шкільної освіти, маючи позитивні результати підвищення рівня академічної успішності учнів та покращення соціо-емоційного стану дітей, вказують на необхідність подальшого дослідження цільності можливого впровадження диференційованої за статтю форми навчання.

ВИКОРИСТАНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://gkmk.kiev.ua/>
2. <http://lady.com.ua/about.html>
3. <http://kadestvo.com.ua/index.php>
4. <http://lifepravda.com.ua/person/2010/03/4/42090/>
5. <http://www.tze.org.ua/>
6. <http://cadet.org.ua/main/>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ ТВОРЧОСТІ ЯК НАУКИ

УДК: 153.35+370+501

Листонад О.А.

Розкрито сутність понять методологія, принципи. Визначено і проаналізовано методологічні принципи дослідження становлення та розвитку педагогіки творчості як науки (принцип розвитку, принцип загального зв'язку, принцип діалектичної єдності теорії, експерименту і практики, принцип конкретно-історичного

підходу, принцип об'єктивності, принцип міждисциплінарності, принцип спадковості, принцип еволюціонізму).

Ключові слова: методологія, принцип, методологічні принципи дослідження.

Раскрыта сущность понятий методология, принцип. Определены и проанализированы методологические принципы исследования становления и развития педагогики творчества как науки (принцип развития, принцип общей связи, принцип диалектического единства теории, эксперимента и практики, принцип конкретно-исторического подхода, принцип объективности, принцип междисциплинарности, принцип преемственности, принцип эволюционизма).

Ключевые слова: методология, принцип, методологические принципы исследования.

Essence of concepts methodology and principle is exposed. Methodological of research principles becoming and development of pedagogics creation as sciences (principle of development, principle of general connection, principle of dialectical unity of theory, experiment and practice, principle of concretely-historical approach, principle of objectivity, principle of connections between disciplines, principle of succession, principle of evolutionism) are certain and analysed.

Keywords: methodology, principle, methodological principles of research.

Сучасний соціально-економічний і науково-технічний розвиток суспільства ставить ряд нових завдань у галузі освіти і виховання, підготовки людини до активної творчої діяльності. Вивчення проблеми творчості в наш час набуває комплексного характеру. Творчість є предметом аналізу різних соціальних дисциплін і виявляє важливу область досліджень, розташовану на стику різних галузей знання про людину – філософії, соціології, психології й педагогіки.

Аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури засвідчив, що проблема творчості має складний, багатоаспектний характер, у зв'язку з чим існують різні підходи до її вивчення: філософський (А. Бергсон, Ф. Батурін, М. Бердяєв, Дж. Дьюї, С. Данілов, та ін.); психологічний (Б. Ананьєв, Г. Андрєєва, Е. Ануфрієва, В. Афанасьєва, С. Батеніна, А. Брушлинський, Л. Буєва, Ю. Волкова, Г. Квасова, Л. Коган, О. Леонт'єв, А. Матюшкін, К. Платонов, В. Тупрінов, І. Фроловтаін.); педагогічний (В. Алфімов, Д. Боговялянська, В. Зягвязинський, Н. Кузьміна, М. Поташник, С. Сисєєва, Н. Талізін та ін.). Протягом останнього часу збільшилася кількість досліджень, автори яких дотримуються комплексного підходу до дослідження проблеми творчості, розглядаючи її з позицій різних наукових галузей. Особлива увага до проблем творчості в педагогіці сприяла розвитку нової галузі системи педагогічних наук – педагогіки творчості.

Педагогіка творчості як наука посідає особливе місце в системі наук, що вивчають творчість. Це відносно нова та специфічна галузь наукових знань,

яка вивчає теорію та практику формування творчої особистості, вона вивчає, досліджує і розв'язує педагогічні проблеми розвитку творчої особистості, що виникають або можуть виникнути в усі періоди життя людини. Педагогіка творчості виникла на межі наук про творчість, але її найбільше значення полягає в тому, що вона виступає їх координаційним центром. Це прикладна наукова дисципліна і разом з тим галузь професійної діяльності, яка вимагає спеціальних знань, умінь та навичок формування творчої особистості і, відповідно, спеціальної підготовки.

Проблеми творчої діяльності в педагогіці досліджують Б. Ананьєв, В. Андрєєв, Д. Богоявленська, В. Загвязинський, А. Зак, В. Кан-Калік, Н. Кічук, П. Кравчук, Н. Кузьміна, О. Лук, П. Лямієв, В. Мерлін, В. Моляко, Я. Пономарьов, М. Поташник, С. Рубінштейн, Г. Смірнова, С. Сисоева, Н. Талізіна та інші. Аналіз стану досліджень і публікацій свідчить, що значний внесок у розвиток проблеми творчості внесли закордонні дослідники (Дж. Гілфорд, Е. Торренс, С. Мідник, Э. Де Боно, Г. Рорбах, В. Ротенберг, А. Маслоу, К. Роджерс, Р. Стернберг, С. Хеллер та ін.).

Історичні тенденції розвитку педагогіки творчості як науки представлені в наукових доробках Я. Пономарьова «Психологія творчості і педагогіка» (1976), «Психологія творчості» (1976), в подальшому предмет та завдання педагогіки творчості як галузі науки досліджувалися в працях В. Андрєєва (1988). Натомість комплексним можна вважати підхід до методологічного окреслення педагогіки творчості представлений у працях С. Сисоевої «Підготовка вчителя до формування творчої особистості» (1996), «Педагогічна творчість» (1998). «Основи педагогічної творчості» (2006), яка акумулювала весь наявний у цьому контексті матеріал і визначила кілька головних напрямів сучасних досліджень педагогіки творчості.

С. Сисоева вважає, що творчість окремої людини може бути розглянута у двох аспектах: як сутність якості особистості, в якій відбивається ставлення суб'єкту до самого себе і світу, а також спосіб її самоствердження; як діяльність певного характеру, яка відбиває вищий ступінь активності людини, спрямованої на подолання певного протиріччя у відповідності з поставленою метою. При вивченні проблем педагогіки творчості дослідниками, на думку С. Сисоевої, приділяється увага: дослідженню співвідношення поняття педагогічної творчості із супровідними ознаками, властивостями, якостями особистості (В. Лісовська, В. Крутецький, М. Поташник, Л. Степанко та ін.); розгляду індивідуального стилю діяльності особистості як найважливішої ознаки її творчого характеру (Є. Климов, В. Мерлін, Н. Петров, Я. Пономарьов, Г. Філонов та ін.); з'ясуванню механізму взаємозв'язку творчого мислення і педагогічної майстерності (Ю. Азаров, В. Загвязинський, І. Зязюн, Н. Тарасович та ін.); розвитку науково-педагогічного стилю мислення як першооснови становлення творчої особистості вчителя (Ю. Чабанський, В. Сластьонін, Г. Щукіна та ін.); дослідженню суб'єктивних аспектів педагогічної творчості, видів і механізму педагогічної імпровізації (І. Зязюн, В. Кан-Калік, М. Нікандров та ін.); вивченню педагогічних умов, шляхів і засобів формування творчої позиції особистості (В. Андрєєв, О. Бодальов, Н. Кічук, М. Демінчук, Л. Лузіна, О. Мороз, В. Рибалко та ін.); створенню методик виявлення і розвитку творчих якостей особис-

тості, вивчення обдарованості (В. Моляко, П. Перепелиця, М. Смульсон, М. Холодна та ін.) [8, с. 90-91].

Слід зазначити, що незважаючи на актуальність теми дослідження, методологічні проблеми педагогіки творчості як галузі системи педагогічних наук ще не розроблялися. Отже, існує нагальна потреба у вивченні, узагальненні й систематизації методології дослідження педагогіки творчості, що допоможе з'ясувати логіку становлення педагогіки творчості як наукової галузі, а відтак - дозволить враховувати багатогранність, динамічність об'єкта педагогіки творчості.

Розробка методологічної основи педагогіки творчості почалася з моменту її формування як науки. Але специфічність предмету, об'єкту і мети педагогіки творчості спонукали науковців сконцентрувати головну увагу на теоретичних і практичних аспектах педагогіки творчості. Як результат не достатньо було обґрунтовано систему методологічних підходів до дослідження педагогіки творчості як науки. Тому метою статті було обрано визначення методологічних принципів дослідження становлення та розвитку педагогіки творчості як науки. У дослідженні ми зробили спробу визначити методологічні принципи, які допоможуть дослідити особливості попередніх етапів становлення й розвитку педагогіки творчості.

У сучасній філософській і педагогічній літературі багато досліджень присвячено осмисленню різних аспектів методології педагогічної науки взагалі та педагогіки творчості зокрема: основні положення наукознавства (Г. Добров, Б. Кєдров, П. Ричков та ін.); дослідження, що розглядають методологічні засади педагогічної науки (А. Арсєнєв, Б. Бітінас, В. Болгарін, А. Болгарський, В. Гмурман, М. Григор'єв, М. Даниловта ін.); дослідження методологічних засад педагогіки творчості (В. Андрєєв, Г. Альтшулле, А. Брунлінський, Л. Виготський, В. Загвязинський, В. Кан-Калик, Н. Кічук, М. Нікандров, Я. Понаморьов, С. Сисєова, В. Цапок, та ін.).

Засобом якісного розв'язання складних завдань педагогіки творчості є методологічне обґрунтування досліджень, тому що від якості, обґрунтованості та достовірності рекомендацій залежить зміст, організація та результат педагогічного процесу взагалі та розвитку творчої особистості, зокрема. Актуальність методологічної проблематики у розрізі педагогіки творчості визначається особливостями етапу пізнання, на якому знаходиться сучасна наука про педагогічні аспекти розвитку творчої особистості. Нові знання в галузі педагогіки творчості виходять за межі традиційної системи педагогічних понять. Це обумовлює необхідність внесення нових понять і категорій до теорії педагогіки творчості.

В зв'язку з цим варто окреслити основні методологічні принципи дослідження становлення і розвитку педагогіки творчості як галузі системи педагогічних наук. Предметом методології дослідження проблем педагогіки творчості є процес цього дослідження, а результатом - система правил, рекомендацій щодо його проведення. При вивченні процесу пізнання творчої дійсності висувуються і розв'язуються такі проблеми: методи дослідження педагогіки творчості, їх особливості та взаємозв'язок, співвідношення якісних і кількісних характеристик, змістовних і формалізованих методів, наукових фактів і гіпотез, типи та рівні досліджень, методологічні проблеми прогнозування розвитку теорії та практики педагогіки творчості.

Поняття методології досить складне, і тому воно не завжди трактується однозначно. Методологія (від гр. *methodos* - шлях до чогось, спосіб пізнання, дослідження і *logos* - вчення) - наукове знання про шляхи, способи, методи наукового пізнання, дослідження. У науці термін «методологія» розуміється у широкому і вузькому значенні. В широкому - філософська вихідна позиція наукового пізнання для всіх наукових дисциплін. Універсальною науковою методологією, що вивчає закони розвитку природи, суспільства і мислення, є філософія. Поняття «методологія» у вузькому значенні означає теорію наукового пізнання в конкретних наукових дисциплінах.

Наведемо деякі тлумачення поняття «методологія». Методологія- філософське вчення про методи пізнання і перетворення дійсності, використання принципів світогляду в процесі пізнання й практики [7]. Методологія - сукупність правил, операцій наукового пізнання, визначення понять, методів, прийомів, виведення одних знань з інших [9]. Методологія - вчення про систему наукових принципів і способів дослідницької діяльності. Вона включає фундаментальні, загальнонаукові принципи, що є її основою, конкретні наукові принципи, що лежать в основі теорії тієї чи іншої дисципліни або наукової галузі, і систему конкретних методів, методик і технік, що застосовуються для вирішення спеціальних дослідницьких завдань [4].

Наведені визначення вказують, що найчастіше методологію тлумачать як теорію методів дослідження, створення концепцій, як систему знань про теорію науки або систему методів дослідження. Процес пізнання, як основа будь-якого наукового дослідження, є складним і вимагає концептуального підходу на основі певної методології [5].

Якщо теорія є узагальненим і системно представленим результатом процесу пізнання, то методологія визначає дієві способи здобуття знання. Виходячи з цього в загальному вигляді педагогіку творчості можна визначити як систему логічно-послідовних методологічних, теоретичних, методичних і організаційно-технічних процедур, зв'язаних між собою єдиною метою - формування творчої особистості.

Перед тим, як розглядати методологічні принципи дослідження педагогіки творчості, необхідно докладніше розкрити поняття «принцип». Загальне визначення принципу репрезентує його як початок, основу, вихідне положення явищ дійсності та їх пізнання. Принципи характеризують як об'єктивну реальність, так і реальність суб'єктивну. Вони становлять основу для побудови системи знань, для викладення того чи іншого вчення. Як гіносеологічне явище принцип багатогранний і має двояку природу, виконує дві різні функції: а) принцип - це знання про дійсність. Розумова діяльність дослідника, обробляючи емпіричний матеріал, описуючи результати досліду, приводить до утворення наукових понять, а потім, здійснюючи синтез знань, підводить судження і поняття під принципи й ідеї; б) принцип - це засіб пізнання дійсності.

Виступаючи в цій якості, принцип виражає методологічну вимогу, яка ставиться до пізнання, своєрідне правило здійснення пізнавальних операцій. Принципи виникають у результаті узагальнення досвіду пізнання. В об'єктивній дійсності принципів немає, і тому вони не можуть з'явитися як відображення самої дійсності у свідомості людини. Вони є відображенням пізнавальної діяльності, практики наукового пізнання.

Аналіз наукової літератури дозволив нам визначити наступні принципи дослідження становлення та розвитку педагогіки творчості як галузі системи педагогічних наук: принцип розвитку, принцип загального зв'язку, принцип діалектичної єдності теорії, експерименту і практики, принцип конкретно-історичного підходу, принцип об'єктивності, принцип міждисциплінарності, принцип спадкоємності, принцип еволюціонізму.

Принцип розвитку. Сутність цього принципу полягає в тому, що всі явища потрібно розглядати виключно в динаміці, тобто у процесі розвитку і становлення. Саме розвиток є універсальною формою існування явищ і процесів. Все безперервно розвивається і змінюється не лише від простого до складного, нижчого до вищого, але і навпаки. Даний принцип вимагає вивчення процесів становлення і розвитку педагогіки творчості в послідовному, довготривалому і безперервному розвитку від одних періодів і етапів розвитку до інших. Знання закономірностей еволюційного розвитку педагогіки творчості допомагає набагато глибше зрозуміти особливості і зміст актуального періоду становлення і розвитку, допомагає здійснити точніший і довготривалий прогноз можливих варіантів розвитку педагогіки творчості як окремої галузі знань. Оцінюючи актуальний період становлення педагогіки творчості, важливо пам'ятати про те, що педагогіка творчості постійно розвивається – «вона була іншою раніше і неминуче змінюватиметься в подальшому».

Принцип загального зв'язку. Гносеологічний сенс цього принципу полягає в тому, що вивчаючи педагогіку творчості, потрібно не обмежуватися розглядом її окремих елементів, а прагнути досліджувати максимально більшу кількість зв'язків педагогіки творчості з іншими науками і між її підструктурами. Повністю досліджувати всі взаємозв'язки педагогіки творчості з іншими науками, завдяки яким вона постійно розвивається, і проаналізувати зв'язки всіх підструктур педагогіки творчості природно, неможливо, таких зв'язків безліч і всі їх дослідити не можливо. Проте важливо врахувати характер основних зв'язків, оскільки їх втрата може привести до істотних спрощень в розумінні педагогіки творчості як окремої галузі знань. Це, в свою чергу, негативно позначиться на якості практичних рекомендацій стосовно перспектив її розвитку.

Методологічну роль в процесі вивчення педагогіки творчості виконують основні закони і парні категорії діалектики. Закон єдності і боротьби протилежностей показує внутрішнє джерело розвитку педагогіки творчості: єдність і боротьбу протилежних сторін, сил, тенденцій. Закон переходу кількісних змін в якісні розкриває спосіб еволюції і динаміки педагогіки творчості, орієнтує на пошук закономірностей, яким підкоряється розвиток педагогіки творчості. Закон заперечення - заперечення дає можливість прогнозувати напрям розвитку педагогіки творчості: від простого - до складного, від нижчого - до вищого, від одного етапу розвитку - до іншого.

Парні категорії діалектики, такі, як матерія і рух, час і простір, якість і кількість, одинична і загальна, сутність і явище, зміст і форма, необхідність і випадковість, причина і наслідок та інші дозволяють визначити загальний підхід до вивчення педагогіки творчості, орієнтуватися в загальній оцінці правильності отриманих висновків.

Принцип діалектичної єдності теорії, експерименту і практики. В процесі наукового пізнання цей принцип розкриває діалектику руху нашого знання

до істини і визначальну роль практики в процесі пізнання. Порушення оптимального співвідношення і логіки взаємовпливу теорії, експерименту і практики в процесі дослідження педагогіки творчості наводить до помітного зменшення результативності роботи, перетворення її в імітаційну діяльність.

У процесі аналізу становлення і розвитку педагогіки творчості необхідно постійно звертатися до практики, оцінювати отримані попередні результати з точки зору їх відповідності реальному положенню справ, удосконалювати методику аналізу і доопрацьовувати висунуті гіпотези відповідно до тієї нової інформації, яку отримуємо в ході самого процесу вивчення. Важливо не зводити вивчення педагогіки творчості до аналізу паперів або думок, що відображають ці явища. Найбільш цінна і достовірна інформація може бути отримана лише при безпосередньому вивченні реальних творчих процесів у реальному педагогічному житті.

Досліджуючи педагогіку творчості, не можна забувати, що це вивчення - не самоціль, а лише засіб подальшого визначення перспектив розвитку. Аналіз становлення і розвитку педагогіки творчості проводиться не лише для того, щоб пояснити механізм її виникнення і розвитку, але і в цілях управління ними, на користь підвищення якості підготовки педагогічних кадрів.

Особливе місце практики в процесі пізнання пов'язане з тим, що вона є джерелом наших знань, оскільки всі проблеми, що потребують дозволу, а отже, і в пізнанні, дослідник знаходить в практиці реального життя: практика виступає критерієм істинності отриманих знань, а також кінцевим результатом пізнання.

Будь-яка галузь знання виростає з конкретної реальної практичної дійсності і є її віддзеркаленням. Теоретичні знання не можуть розвиватися самі по собі, у відриві від практичної діяльності, тому між наукою і практикою існує тісний зв'язок. Теорія, будучи основою для практичної діяльності, дає можливість її направляти і удосконалювати. У той же час практика перевіряє теоретичні положення, вивіряє їх достовірність, примушує вносити корективи до структури і логіки наукового дослідження.

Принцип конкретно-історичного підходу. Показує необхідність врахування в процесі вивчення педагогіки творчості всіх конкретних історичних епох і умов, в яких відбувалося становлення педагогіки творчості як окремої галузі системи педагогічних наук. Принцип допомагає зрозуміти, історичний процес становлення та розвитку педагогіки творчості у часі, дозволяє зрозуміти залежність теперішнього стану розвитку від минулого, а також значення сьогодення як умови досягнення майбутнього. Відповідно до цього принципу всі предмети і явища дійсності необхідно розглядати в їх конкретних історичних зв'язках та відношеннях, як такі, що виникають, функціонують, розвиваються, відмирають, стан яких на певний момент зумовлений особливостями їх попереднього розвитку. Принцип конкретно-історичного підходу потребує від дослідників вивчення генези та становлення досліджень в галузі педагогіки творчості, опрацювання спадщини видатних вчених (як тих, хто розробляв творчу тематику).

Принцип об'єктивності. Це один з найважливіших принципів наукового аналізу педагогіки творчості. Він вимагає мінімізувати вплив особистих і групових інтересів, установок, інших суб'єктивних чинників на процес і результати дослідження.

дження педагогіки творчості. Вивчаючи педагогіку творчості, необхідно бачити її такою, якою вона є насправді, не прикрашати ситуацію, що склалася, не видавати бажане за дійсне, не забігати вперед, тверезо оцінювати обстановку, враховувати як позитивні, так і негативні моменти в розвитку подій. Лише на основі знання реального положення справ можна прийняти вірне рішення.

Принцип міждисциплінарності. Орієнтує на максимально широке використання досягнень педагогічної науки. Вивчаючи педагогіку творчості, необхідно як можна детальніше ознайомитися з методологією, теорією, методами проведення досліджень, використовуваними у всіх галузях педагогіки. Це багато разів підвищить ефективність роботи фахівця. Найважливішою стороною принципу міждисциплінарності є принцип рівності всіх галузей системи педагогічних наук.

Принцип спадкоємності. Вимагає максимально повного знання всього, що зроблене в педагогіці творчості. Аналіз списків літератури 179 дисертацій показав, що автори використовують лише 19,8% публікацій з проблеми педагогіки творчості в своїй науці. Це наводить до багаточисельних дублювань досліджень, уповільнює істотно темпи розвитку педагогіки творчості як науки. Поки стан спадкоємності досліджень незадовільний.

Актуальність принципів міждисциплінарності і спадкоємності в майбутньому, можливо, зменшуватиметься. Проте найближчим часом дотримання цих принципів стане найважливішою умовою успіху в дослідженні педагогіки творчості як галузі системи педагогічних наук. Створення системи підготовки майбутніх педагогів до творчої діяльності може частково вирішити проблему посилення міждисциплінарної взаємодії педагогіки творчості і її спадкоємності.

Принцип еволюціонізму. Необхідно виявляти і враховувати основні закономірності еволюції педагогіки творчості при її дослідженні. Без знання різних рівнів еволюції важко, якщо взагалі можливо, пояснити динаміку становлення і розвитку педагогіки творчості, зробити прогноз перспективного розвитку.

Відзначені методологічні принципи дослідження педагогіки творчості, як галузі системи педагогічних наук, дозволяють, по-перше, виявити не уявні, а дійсні проблеми становлення та розвитку педагогіки творчості і тим самим визначити стратегію, основні способи їх розв'язання. По-друге, це дає можливість цілісно і в діалектичній єдності проаналізувати всю сукупність найбільш значущих проблем педагогіки творчості і встановити їх ієрархію. І нарешті, по-третє, дані методологічні принципи дозволяють отримати об'єктивні знання і позбутися раніше існуючих педагогічних стереотипів у дослідженнях педагогіки творчості.

Запропоновані методологічні принципи дослідження орієнтують на різноаспектність дослідження, глибину проникнення в сутність проблеми, встановлення взаємозв'язків між методологічними, історичними і наукознавчими аспектами становлення педагогіки як галузі системи педагогічних наук. Лише визначені методологічні принципи (принцип розвитку, принцип загального зв'язку, принцип діалектичної єдності теорії, експерименту і практики, принцип конкретно-історичного підходу, принцип об'єктивності, принцип міждисциплінарності, принцип спадкоємності, принцип еволюціонізму) дозволять ефективно проаналізувати логіку розвитку предмета педагогіки творчості.

Література

1. Горский Д.П. Проблемы общей методологии наук и диалектической логики / Д.П. Горский – М. : Мысль, 1966. – 374 с.
2. Добров Г.М. Наука о науке / Г.М. Добров – К. : Наукова думка, 1998. – 304 с.
3. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки / П.В. Копнин – М. : Мысль, 1974. – 588 с.
4. Краевский В.В. Методология научного исследования / В.В. Краевский – Спб. : СПбГУП, 2001. – 148 с.
5. Методология в сфере теории и практики / А.Т. Москаленко, А.А. Погорозе, А.А. Чечулин и др. – Новосибирск : Наука. Сибирское отделение, 1988. – 306 с.
6. Роль методологии в развитии науки / Отв. ред. Д.К. Беляев, А.П. Деревянко. – Новосибирск : Наука. Сибирское отделение, 1985. – 315 с.
7. Свердан М.М. Основи наукових досліджень / М.М. Свердан, М.Р. Свердан – Чернівці : Рута, 2006. – 352 с.
8. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості [підручник] / С.О. Сисоева – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.
9. Стеченко Д.М. Методология наукових досліджень / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир – К. : Знання, 2007. – 317 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПЕРСОНАЖІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ УІЛЬЯМА СОМЕРСЕТА МОЕМА "THE PAINTED VEIL")

Зелена І. О., Гуменюк В. С.

У статті розглядається проблема відображення емоційного стану персонажів у художніх текстах англійської сучасної літератури. Подана розгорнута характеристика стилістичних засобів та прийомів, завдяки яким створюється емоційно-експресивний вплив на читача.

Ключові слова: художня література, емоційний стан, зобразально-виразальні засоби та прийоми, мовленнєва експресія.

ОСОБЕННОСТИ ОТОБРАЖЕНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ПЕРСОНАЖЕЙ В ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ СОВРЕМЕННОЙ АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ УИЛЬЯМА СОМЕРСЕТА МОЭМА "THE PAINTED VEIL")

Зеленая И. А., Гуменюк В. С.

В статье рассматривается проблема отображения эмоционального состояния персонажей в художественных текстах английской современной литературы. Представлена развернутая характеристика стилистических средств и приемов, благодаря которым создается эмоционально-экспрессивное воздействие на читателя.